

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Naistöoline ja № 31 talunaisterahwas

1-se detsembri 1924. aasta hommikul Tallinnas.

Wõtkem osa wõistlusest

paremate naislööklaste-kolhoosnikkude leidmiseks karjakaswatuse alalt Leningradi oblastis asuwatest kolhoosidest

Konkursi ülesanded

1. Konkurs on läbiwiidawa „karjakaswatuse kuu“ kokkuwõtte etapp ja tööorganiseerimise dekaadi ülewaade kolhooside karjakaswatuse farmides ja sowhoosides.

2. Konkursi ees seisawad järgmised ülesanded:

a) Kolhooside ja sowhooside karjakaswatuse farmide töö hulgaline ülewaatus, sõlmitud lepingute täitmismäär karja komplekteerimises, töö organiseerimises, igasuguste tööde ülewiimises tükitööle loomade talitamis, samuti ka farmide ehitustööde laiendamises ja kolhoosi loomatoidubaasi loomises.

b) Tööde ülewaatus karjakaswatuse kaubawalmistuse farmides peab sellest waatewinklist wälja minema, et selgusele jõuda, mil määral on naiskolhoosnikud farmide ehitustööst ja karjakaswatuse arendamisest osa wõtnud ja mil määral on kaubawalmistuse farmides naiste töö ja selle õige organiseerimine sisse seatud.

Tuleb üle waadata naiste walmistusliste nõupidamiste tööd, naisbrigaadide ja kolhooside tööd naiste wäljaeraldamise alal juhtiwatele kohtadele farmides ja elu-olu küsimuste lahendamise alal, mis naist kodustest tööddest wabastawad.

c) Wälja selgitada paremad naislööklased kolhoosnikud karjakaswatuse farmides ja nende töökogemuste tutvustamine laiadele naiskolhoosnikkude hulkadele.

d) Laiade naiskolhoosnikkude hulkade mobiliseerimine eesrinna naiskolhoosnikkude töökogemuste ümber ja otsustawaks wõitluseks sotsialistlike karjakaswatuse arendamise eest, kolhoosise walmistuse spetsialiseerimise eest, kaubaheaduse tõstmise eest, naistetöö organiseerimise eest tükitöö alusel, wastutamatause likwideerimise eest loomade talitamis ja sotsialistlike töowormide sisseseadmise eest.

Konkursi tingimused

Konkursist wõiwad osa wõtta kõik piimanduse-, linnu- ja seakaswatuse kolhoosid, sowhoosid, konkursile wälja eraldades paremaid naislööklasi-kolhoosnikke ja naistöölisi, kes mingisugust walmistuslist tööd täidawad (alade juhatajad, lööklüpsjad, lööktalitajad jne), kes wastawad järgmistele tingimustele:

a) kes üldkoosolekul lööklaseks on tunnistatud,

b) kes walmistuslisi ülesandeid on saanud ja neid täitnud,

c) kes saanud ülesanded paremini on täitnud, kes tükitööl töötades hea omadusega produktiooni annawad; alade juhatajatelt ja brigadiiridelt nõutakse veel tükitöö arwestamise õiget organiseerimist, wastutamatause likwideerimist omal tööalal wõi brigaadis ja walmistusliste ülesannete ületamist,

d) kes paremad naiskolhoosnikkude organisatorid kõrge töowiljakuse andmise ja töö omaduse tõstmise ümber,

e) kes kolhoosi ühiskondlisest tööst ja walmistuslistest nõupidamistest aktiivselt osa wõtnud,

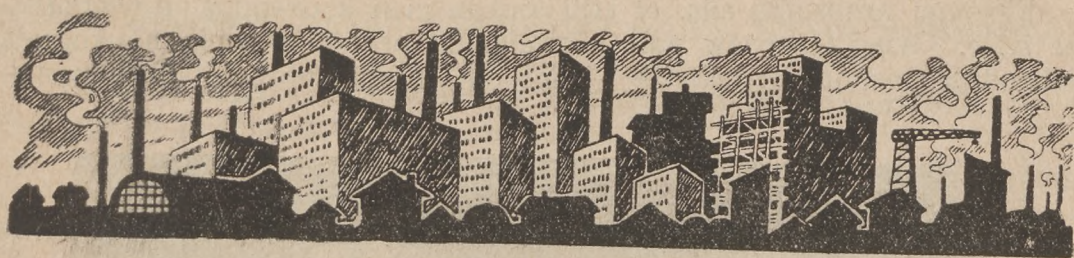
f) kes suure hulga ratsionaliseerimise ettepanekuid on teinud jne.

Konkursi läbiwiimise kord

1. Konkursi lõpuaeg on 25. detsembriks s. a. kindlaks määratud. Konkursi läbiwiimine jaguneb 3 perioodi: esimene — konkursi läbiwiimine kolhoosis eneses — 5. detsembrini, teine — konkursi läbiwiimine raioonis 5.—15. detsembrini ja kolmas — konkursi läbiwiimine oblastis — 5.—25. detsembrini.

2. Konkursi organiseerimine ja juhtimine kuulub selleks organiseeritud komisjonile, kuhu käiwad kolhoosides: kolhoosi juhatuse esitaja, seinalehe esitaja ja naislööklane, misjuures ka külanõukogu ja ühiskondlised organisatsioonid selle töö juurde tõmmatakse.

Waata lõpp kaane 3. leheküljel.

Enamliselt ÜK(e)P keskkomitee oktoobripleenumi otsuste täitmisele asuda

ÜK(e)P keskkomitee oktoobripleenum peeti ära Oktoobrirewolutsiooni 14. aastapäewa eel niisuguses olukorras, kus üheltpoolt terawamini kui kunagi ennem kapitalistlike maade majandusline kriis ja walmistuse langus tundusid, teiselt poolt aga meie majandusline tõus ja walmistuse kasv silma paistsid.

Iga uus päew toob kapitalistlisest ilmast teateid trustide, wabrikute, tehaste, pankade ja äride kokkuwarisemisest.

Nõuk. Liidus toob aga iga uus päew teateid uute wabrikute, tehaste, töökodade, kaewanduste, elektri jaamade käimalaskmisest ning raudteeharude ehitamisest ja awamisest. Me laseme sel aastal käima 518 ettewõtet. Meie riik muutub hiigla industriaal-maaks.

Eriti suured on meie saawutused küla sotsialistlikes ümberkorralduses. Käesolewal aastal laseme meie 1040 masina- ja traktorijaama käima.

Kolhoosid ja sowhoosid ei ole mitte üksi terawilja, waid ka põllumajanduse tooresainete peawalmistajaks saanud. Meie töö nõuab ikka uusi ja uusi wõitusid, nõuab „kitsaste kohtade“ likwideerimist.

ÜK(e)P keskkomitee oktoobripleenum kriipsutas need „kitsad kohad“ alla ja näitas, kuidas neist wälja pääseda.

Käesolewal ajal on, kõigi saawutuste peale waatamata, kitsasteks kohtadeks meie kasvule raudteetransport, nõukogude kaubanduse nõrk arenemine ja tööliste warustamine.

Pleenum tunnistas täiesti mitterahuldawateks need tempod, milledega transpordi rekonstrueerimist tema elektrifitseerimise alusel ette walmistatakse.

Iga kommunist, iga transporditööline peab kindlasti omandama keskkomitee pleenumi näpunäited: „Partei ei wõi mingil tingimusel lubada takistuste kordumist raudteede töös.“

Pleenum arutas läbi ka Warustusekomissariaadi ja Tsentrosojusi aruanded selle kohta, kuidas nad keskkomitee ja rahwakomissaride nõukogu juhtnõõre nõukogude kaubanduse arendamise ja tööliste warustamise parandamise suhtes täidawad.

Kergetööstuse järjekindel kasv ja põllumajanduste saaduste kokkusu kaswawad wõimalused — see loob kindla aluse nõukogude kaubanduse laiendamiseks ja tööliste warustamise tõstmiseks.

Pleenum kriipsutab alla, et eriti lonkab meil kaubandustöö *omandus-
line külg*. Weel tänapäew pole kõrvaldatud peapõhjus, mis nõukogude
kaubanduse laiendamist takistab — see on „kooperatiivse-kaubandusapa-

Stalingradi traktorihitamise tehasest.

raadi tööliste tuntava osa wilumatus ja oskamatus kaupade mehaanilise
jaotamise roobastelt nõukogude arendamise roobastele üle minna“. Wiimasel
ajal tuli awalikuks ka nepmanliku waimu wäljendus kaubandusaparaadis.
Walitses hoolimatus tarwitajate wastu, hindade poliitika rikkumine, hindade

poliitika rikkumine, hindade omawoliliselt kõrgele kruvimine, kõrge kasumäära tagaajamine.

Pleenum seadis üles terve rea konkreetseid näpunäiteid nõukogude kaubanduse ja ühistoitluse parandamiseks.

Tarwis kooperatiivide võrku laiendada, rahwamajanduse kõrgema nõukogu ühenduste, sowhooside ja kolhooside kaubandust arendada — nõukogude hindade poliitika alusel. Kolhooside ja sowhooside tõmbamine nõukogude kaubanduse süsteemi wiib kaupade ringkäigu tuntawale laiendamisele ja warustuse parandamisele.

Siin peab kindlasti meeles pidama keskkomitee pleenumi näpunäiteid: „Kolhooside ja sowhooside kaubandus, mis nõukogude hindade poliitika alusel sünnib, peab arenema ainult selle kindla tingimuse juures, et riigile produktsiooni andmise (müügi) ülesanded korralikult ära täidetakse.“

Plaaniline produktsiooni äraandmine riigile peab esimesel kohal seisma. Kahjuks läheb põllumajanduse saaduste kokkuostmine paljudes kohtades nõrgalt.

Ükski teadlik nõukogude riigi kodanik ei tohi unustada, et põllumajanduste saaduste kokkuost üks tähtis osa on klassiwõitluse wäerinnast. Sotsialistilisele pealetungimisele pööraselt wastupanew kulaklus koondab kõik oma jõu selleks, et meie ehitustööd lõhkuda, et kolhoosnikute mahajäänuna osa keskel *ahnitsemise meeleolu õhutada*, et kokkuostutöö plaanilist käiku lõhkuda.

Leningradi oblastis on üksikuis raioones, kuhu ka eesti kolhoosid kuuluvad, kokkuostu tempodes hiiglasuur lõhe. Lug-Logi külanõukogus oli Oktoobrirewolutsiooni 14. aastapäewaks ristiku kokkuostuplaan kõigest 12,8 prots. wõrd täidetud, kartulite kokkuost — 55 prots.

Eriti nõrgalt täidetakse paljudes kohtades linaostuplaani.

Oktoobrirewolutsiooni 14. aastapäewaks ei töötanud Punase-Struugi raiooni Dubnikowi külanõukogu kolhoosides kusagil linaropsimise punktid. Lug-Logis ei olnud ühtegi protsenti lina-äraandmise plaanist täidetud, Kingissepa raiooni eesti kolhoosides olid suiwiljad pooleldi peksmata, kartulid olid ainult „Walter Kleinis“ ära antud. Kuid sealjuures on mõned Leningradi oblasti raioonid oma ülesanded kokkuostu alal isegi ületanud, näiteks on Lõtshkowa raioonis wiljaostu aastaplaan 141 prots. täidetud. See näitab, et nõrgaks tööks kokkuostu alal mingisuguseid objektiiwseid põhjusi olla ei wõi. On tarwis ainult osawat juhtimist, otsustawat wõitlust oportunistlike ja ahnitsemise meeleolude wastu, tugewat pealesurumist kindlate ülesannete täitmise alal ja hästi arendatud hulgalist tööd. Eriti on hulgalist selgitustööd tarwis naiskolhoosnikute seas teha. *Delegaatide koosolekud peawad organiseerima naisi aktiiwselt kokkuostu ülesannete ümber.*

Naisseltsilised, wõtke eeskuju sm. Kingissepa nimelise kolhoosi (Nowoselje raioonis) naiskolhooslastest, kes mingil alal meestest maha ei jää ja paljudes küsimustes isegi eesrinnas sammuvad. Käesolewal sügisel aitasid nad peale oma hariliku päewatöö aktiiwselt lina ümbertöötamisele kaasa, et riigile wõimalikult ruttu tarwilikku tooresainet anda.

Naiseltsilised maal! Koondage kõik jõud kokkuostuplaani lõpulikule täitmisele, sellega täidate külas aktiivselt ÜK(e)P keskkomitee otsused, kus alla kriipsutatud, et „kolhooside ja sowhooside kaubandus peab arenema ainult selle kindla tingimuse juures, et riigile tootmise andmine (müük) tingimata ja täpselt täidetakse.“

Kõik jõud linakokkuostu-plaani täitmisele!

Linawäljadel

J. M. kirjeldus

Lina — see on kolhoosi kuld, teda peab hoidma kui oma silmatera. Tema kogumisele ja ümbertöötamisele peab eraldama paremad jõud. Lina kogudes ja õigel ajal ümbertöötades saavad wabrikud tooresainet ja kolhoosid suurt tulu. Lina eest saadawa sissetuleku eest wõib masinaid osta, punast nurka organiseerida, lastesõimede awamisele kaasa aidata jne.

Tarwis juba homme wiis paremat brigaadi linawäljale saata, sotsialistline wõistlus ja lööktöö brigaadide wahel organiseerida parema ja kiirema linakiskumise asjus.

Sotsialistlike wõistluse lepingu sõlminud, läksid täna wiis paremat brigaadi linawäljale. Ühes brigaadis on Salme — brigadiiriks. Tema brigaad wõistleb Katariina Laiuse brigaadiga.

— Salme, Salme... ära järele anna, wõi püüad maast hiiri... — tähendasid naabrid. — Rõhu!

— Pole midagi, wahet meie ei pea, — wastas Salme. — Kas lisame auru juurde, — ütles ta seltsilistele, naeratas ja kumardus jälle kiskuma.

— Marie, ae, Marie! Mis sa noogutad, sinu tükk jääb maha, — naerdi maha-jäänud brigadiiri üle.

— Aja järele, sõbrake, wõi muidu wõtame puksiiri... Ah-ah-ah...
Puhkus.

* * *

Salme pühkis krobliste kätega otsaesiselt soolakat higi, warjas käega silmi päiksekiirte vastu — waatas kaugusesse sõbranna maja poole.

— Waadake, seal ta on metsa ääres, tukub oma riba peal, lina nagu hiire saba. Waeneke... Tarwis tema juurde lõunat sööma minna — temaga kolhoosist rääkida. Tal on terve kari lapsi — kardab meile tulla, meil aga on nüüd lastesõimed. Lähen, tingimata lähen, kutsun ta kolhoosi, ta on kange tööd tegema, aga see waesus... ilma meheta ju — raske.

Metsa ääres kitsal ribal kiskus Anna. Ei kiskunud, waid piinas ennast, sest lina oli lühike ja ohakatega läbikaswanud — torgiwad käed katki.

Käed walutawad. Anna sirutab selga — kuulatab, kas lapsed ei karju — panewad wiimati weel maja põlema. Ja hakkas jälle töötama. Keha rammestub kõrwetawa päikse käes. Suus põletab.

Aga mõtted, mõtted — peatawad: mehe juures, noorus, kolhoos...

„Näe, Salme ka kiratses, waewles, Aga nüüd, juba kolhoosis — brigadiir, sai komissariks“...

Naabrikülas, kus üksikmajapidajad, lauldi aia peal surutud jorisewat laulu; sellest hakkas süda rinnus peksma, suus hakkas rohkem põletama. Need kurwad ühetoonilised laulud tuletasid talle ühetoonilist küla elu meelde.

Ta löi käega ning piilus laiadele kolhoosi wäljadele. Sõbralikult, naerdes ja rõõmsa lauluga läksid naiskolhooslased sööma. Walju jutu hulgas tundis ta Salme tuttawa hääle ära:

„Tuliselt küll töötasime, kuid selle eest on seltsis lõbusam olla.“

Anna waatas weel kord oma wälja peale. Pööras ümber, sülitas wihaselt, tõukas jalaga rohuseid linapeosid ja liikus wäsinult oma majaüti poole. Kurbus ja nagu midagi soolast kõrwetas kurku... Anna oli enda peale tige.

Sammeldanud majaüti aknad olid wiltu ja wäike Leeni kisendas toobri ääres. „Lähem kolhoosi, minge metsa kõik! Salme elab, pole teisel mingit muret“. Istus wäsinult uksepakule. Laudas ammus jootmata wasikas.

— Ammugi juba oleks waja, Annake. Sa oled üksikluses ära waewatud. Lapsed on sul üks wähem teisest, kuid meil on ju nüüd sõimed, — lähme, hakkame ühes elama, jagame üksteisega head ja halba. Tead isegi, kuidas ma elasin, ka sõin kalja ja leiba, kanasulgegi polnud õues, kõike kannatasin, aga nüüd on kolhoosis kergem, ja lapsed on söimes puhtad ja sõõnud, pole päewal mingit muret laste eest — kes kolhoosis töötab, see nälga ei jää. Tule homme linawäljale minu brigadi — saab lõbus olema, — kiirustas Salme.

— Hea küll, tullen, — ütles Anna kergendatult.

Eha wärwis metsi ja wälju. Warajane hommik... Linawäljadel pole kedagi, ainult miljonid pruunid peakesed jutustawad isekeskis... Kaste... Üksiku maja juurest läheb aasasid mööda konarline tee kolhoosi ja linawäljale... Järwelt hoowab soo rõskust.

Anna on juba siin, teeb hoolega tööd. Seljataga on mõned kogutud kammitud linapeod. „Sinisilmaline Leeni mängib söimes“, — mõtleb Anna.

— Nii siis meiega! — hõikas Salme helisewalt oma brigadiga lähenedes.

— Jah, — wastas Anna naerdes ja kumardus lina kiskuma.

Naiskolhooslased asusid ritta, julgustasid Annat: — „Hakkame ühes elama... Su wallatu Leeni tegi taldriku katki“ ...

Kuuendat päewa wõitlewad brigadid linaga... Linawäli läheneb lõpule. Täna on wastutaw ülesanne: Kiskumine lõpetada — brigadide otsus peab täidetud saama.

— Naised, auru juurde! — hõikab Salme.

— Surume! — wastab Anna naabri brigadist.

Ta on juba brigadiir. Brigadi üldkoosolek walis tema kui parema lööklase.

— Noh, näitame, kus wähhjad talwekorterit peawad!

— Miks te maha jääte, Salme? Teie tükk on pinnaks silmas.

— Pole midagi... ajame järele, — kuuldu sealtpoolt.

Päike on kõrgel. Linatükk wähheneb, kiiresti liiguwad brigadid linawäljal. Palawus ajab jooma. Anna astub natuke tahapoole ja joob kannust külma jõhrika wetti.

— Me tapame endid ära... töötage tasemalt, — mõmises Mai Kiwi. — Ära wäsitawad, hullud loomad.

— Hea küll, ära agiteeri, ära püüa, — wiskas walgejuukseline Kateriina.

— Kas pole küüru järele? Pole üks tee meiega?... Ah-ah-ah!... Waata kuhu sa kisud — teame kõik. Isa oli sul urjäännikuks... Küllalt juba siis sa torkisid teisi... lõhkusid, — karjuti läbisegi.

— Teame, teame, kes on Anna, ja ka lina on meie, nõukogude lina, — oma riigi jaoks töötame.

— Ära pirise, ega sa ei hammusta.

Päike oli juba puude ladwus. Brigadid lõpetasid linakiskumise. Kaugel eespool paistsid helerohelised aasad, niidetud heinamaad.

— Noh, ongi juba lõppenud, — ütles Anna, ajas selja sirgeks ja seadis juukseid.

— Kiskumine on kõigil lõppenud, — kuuldu teistest brigadidest.

Lõppes 85 hektar, tagapool olid tuhanded terawalt lõhnawad linapeod.

Lauluga, sõbralikult koos, läksid brigadid koju.

Brigadide koosolekul kutsus Anna Salme sotsialistilisele wõistlusele, et kumb homme rohkem lina kammib, samuti kuulutas Anna ennast lööklaseks ja hakkas tükitööd tegema.

Eestimaa töörahwa ülestõus 1. detsembril 1924. a.

1. detsembril möödub 7 aastat Tallinna proletariaadi kangelaslikust sõjariistus ülestõusust oma kurnajate vastu.

1924. a. oli „demokraatline“ Eesti majandusliselt ja poliitiliselt täielikult ja-gunemas. Wabrikud, mis tsaariwalitsuse ajal Tallinnasse, Narwa ja mujale Eestimaa linnadesse asutatud, töötasid siis Wenemaa tooresaine ja küttega. Üldse oli see tööstus rajatud tsaari Wenemaa nõuetele. Arusaadaw, et peale selle, kui see tööstus oma loomulikust tooresaine- ja kütteallikatest „iseseiswaks“ kuulutamise teel ära sai lõigatud, tööstuse arenemist ei wõinud olla. Oli waja uut toetuspunkti leida.

Eesti kodanlus asus turgude otsimisele Lääne-Euroopasse; kuna walitsuse kaudu seda kuiwalejäänud tööstust sel teel püüti wee peal hoida, et wabriku-peremeestele ja kõiksugu kurnajatele riigikassast ohtralt laenu jagati.

Kuna tööstus liiwa peal asudes laenusi tasuda ei suutnud, selgus juba 1923. a. lõpul, et riigikassa on tühjaks pumbatud, et hiigla maksupress, mis tööliste, talurahwa ja kogu töötawate hulkade higi ja werd riigikassa kaudu kodanluse taskutesse pumpas, enam endiselt seisukorda päästa ei suuda. Walge Eesti seisis täieliku pankroti lähel.

Loomulik, et kodanlus kõik kriisi raskused, nagu praegugi, täielikult töötawate kihtide õlale püüdis weeretada, mis tööliisklassi kehwa- ja kesktalurahwa weel raskemasse seisukorda paiskas. Üksteise järele jäid suuremad wabrikud Tallinnas, Narwas ja mujal seisma. Kaswas töötatõliste arw, tõusis kohutawalt elukallidus, walmines rewolutsiooniline olukord.

1924. a. lõpul jõudis kriis oma haripunktile. Suwi möödus alalistes kokkupõrgetes tööliste ja kodanluse wahel, uulitsameeleawaldused ja kokkupõrked poliitseiga olid sagedad nähtused.

Kodanlus walmistas ette fashistlist riigipööret.

Olukorraga arwestades, asus Eestimaa Kommunistline Partei hulkade mobiliseerimisele sõjariistus ülestõusuks, et jäädawalt häwitada kurnajate riigiwõim ja sisse seada nõukogude walitsust.

Töörahwas ja kehwtalurahwas asusid oma sõjariistus wõitlussalkade organiseerimisele.

Õõsel wastu 1. detsembrit kogusid töörahwa sõjariistus wõitlussalgad koonduskohtadesse ja hommiku kell 6,15 min. kõlasid esimesed paugud. Algas uulitsawõitlus.

Nende wõitlussalkade ülesanne seisis selles, et wallutada ootamatult tähtsamad riigiaparaadi elusooned, häwitada kodanluse elaw sõjaline jõud, wabastada wangid türmidest, kaasa tõmmata tööliste reserwid ja siis klassisõda alata kodanluse wastu üle terve maa.

Tööliste wõitlussalgad waldasid esimese hoobiga Toompea, wõtsid oma alla riigikogu hooned ja walitsuseliikmete majad. Wallati täielikult posti- ja telegrafi peajaam, Balti waksal ja kitsaroopalise raudtee peajaam.

Junkrutekooli häwitamine ei õnnestanud täielikult, kuid tehti siiski wõitlusewõimetuks.

Auto-tankide diwisjonis wallati kõik tankid, kuid puudus oskus tankidega ümberkäimises, et neid kohe kodanluse wastu wõitlusesse wiia.

Lennuwägi wallati terwelt ühes lennukite ja muu sõjawarustusega, lennuwäe sõdurid, arwuliselt 100 mehe ümber ühes 2 ohwitseriga, tulid kõik tööliste poole üle. Kuid see wõitlussalk ei tunnud Lenini õpetust ülestõusust, ta ei tormanud kohe edasi uulitsale, waid jäi kohapeale, kus hukkus hiljem kangelaslikus wõitluses soomusautode ja ratsawäe wastu.

Sõjaministeeriumi purustamine ei õnnestanud, mis saigi saatuslikuks, sest siit awanes kodanlusele kohe wõimalus ülestõusu mahasurumisele asuda.

Poliitseiosakonnad purustati kõik. Ainult ratsapolitsej reserwi ei läinud korda häwitada.

Purustati sillad Tartu ja Tapa ümbruses, et kodanlusele takistada abiwägesid Tallinnasse tuua seni, kui töörahwas ennast täielikult mobiliseerida jõuab.

Wangimajade awamine ei läinud korda.

Töörahwas wõitles 1. detsembril ennekuulmata wahwusega. Kuid ta ei tunnud tarwiliselt ülestõusu kunsti. Ettetulnud wigade tõttu läks ülestõus nurja. Wiimane wõitlussalk lennuväljal langes kell 10 hommikul. Algasid werised 1. detsembri järellained, kus kodanlus sotside partei kõige agaramal toetusel töölistele ja kehwtalurahwale ennekuulmata terrori walmistas.

Kui lähedal oli töörahwale wõit 1. detsembril, näitab kodanluse oma tunnisus, mida 1. detsembri werine kindral Laidoner weel 1928. a. „wabariigi“ 10. aasta päewaks selle kohta awaldas: „Siin oli meie (s.o. kodanluse, H. S.) olemasolu uuesti noatera peal. Meil ei ole siia maani seda hädaohtu weel küllaldaselt hinnatud . . . Tegelikult rippus seisukord ära mõnest üksikust momendist. Oleks mässajatel (loe muidugi töölistel, H. S.) korda läinud wallutada sõjaministeeriumi, purustada sõjawäe keskparaati waimliselt ja materjaalselt, wiimast sõjawäe telegrafi keskjaama wallutamise näol, ja oleks mässajad mõneks tunniks suutnud wõimu oma kätte saada, siis oli wõimalik, et meie rahwa ajalugu sootuks teise pöörde oleks wõinud saada. Ühte wõib öelda: meie ei oleks siis mitte nüüd wõinud pühitseda wabariigi iseseiswuse 10. aastapäewa.“

Eestimaa töörahwas kaotas 1. detsembril. Sajad ja tuhanded paremad töörahwa pojad langesid walge terrori ohwriks. Kuid need ohwrid ei olnud asjata. Wõitluses, lahingutes kaswab ja karastub proletaarne kaardiwägi. Esimese detsembri õppetund on wõidupandiks Eestimaa töörahwa lähenewal tööliklassi ülestõusul kodanluse wastu kogu ilmas, mis kommunistlise partei juhtimisel töötawad hulgas nii linnas kui maal jäädawalt kapitali ikkest wabastab.

H. S.

Mälestused 1. detsembrist 1924. a.

Juba ammu enne 1. detsembrit oli Tallinnas tööliste hulgas ärewat meeleolu märgata. Ärewus tõusis „149“ protsessi ajal ja seltsimees Tombi tapmise puhul oma haripunktini.

Klassiteadlikud töölistes walmistawad suure õhinaga ülestõusu wastu. „149“ protsess lõppes mõni päew enne 1. dets. Walge Eesti kodanlus heidab nüüd rahulikult puhkama, kindlas teadmises, et kommunistid on wõidetud.

Proletariaat leiab nüüd paraja aja wäljaastumiseks. Selleks määratakse päew 1. detsembri peale kindlaks. Öhtul enne ülestõusu algab proletariaadi kogumine määratud punktidesse.

Linn oli raionidesse ära jaotatud, igas raionis oma kogumiskoht. Ilm oli kohane. Taewas oli öhtul mustas pilwes ja sadas peenikest wihma, — see wõimaldas proletariaadil määratud kohtadele politsei nägemata minna.

Naisseltsilised olid kogu öhtu kibedasti ametis. Nende ülesanne oli seltsimehi määratud kohta juhtida ja wiia. Umbes kella 12 paiku olid kõik kohtadel. Käiakse wäga ettewaatlikult ja räägitakse tasa, et politsei ei märkaks. Öösel peetakse oma wahel koosolek, kõik otsustawad kui üks mees wälja minna, et timukate walitsust, kes tööliselt kõik elamiswõimalused wõtnud, häwitada ja proletariaadi diktatuuri maksma panna. Peale koosolekut jagatakse sõjariistad kätte ja igamees silmitseb hoolikalt, kas sõjariist korras on. Öösel saime käsu punkt kell wiis wälja astuda. Meie kogumisepunktile tehti ülesandeks wiieks politseijaoskonnale peale tungida. Politseijaoskond andis alla ilma wastuhakkamata.

Si. Allmann,

Tallinna Balti puuwillawabriku töölistewanem. Üks agaramatest seltsilistest naiskomisjonides ja töölisteliikumises. Pärast piinamist lasti 8. dets. 1924. a. maha.

Politseinikkudelt wõetakse sõjariistad ja nad pannakse wahi alla. Peale seda sammub wõitlussalk Baltijaama poole edasi, kus ka naiseltsilised ühinewad. Wõetakse korruga kõik ruumid oma alla.

Raudteeliikumine pannakse seisma, töölistele teatatakse, et kodanline kord kukutatud ja nõukogude kord maksma on pandud. Mitmed raudteetöölised wõtawad sõjariistad ja lähewad wõitlussalkadesse.

Enne kui wõitlussalk kõik ruumid oma alla sai wõtta, läks telefonistil korda raudtee ülemale teatada ja abi paluda. Teedeminister Kark sõidab kohale, et „korda“ jalule seada. Kui ta autost wälja sai, kuulusid hääled: „Seisa!“ Autost kostab hää: „mina olen teedeminister, Kark, ja tulen korda jalule seadima“. Selle sõna peale kostsid paugud ja Karku enam ei olnud. Ka raudteepolitseiülem Ubini ei tahtnud alla anda ja langes sama saatuse osaliseks.

Walitsus saadab madrused merewäe ekipaashist kohale, kuid need löödi kerge waewaga tagasi ja nad taganesid, oma surnuid ja haawatuid maha jättes. Kuid peale seda tormab ratsawäesalk Baltijaama. Wõitlussalk seab end korda. Awatakse tuli udest ja aknaist.

Nüüd algab mõlemalt poolt äge tuleandmine. Ratsawäeülem karjub meestele: „Andke tuld, tuld!“ Kuid samal silmapilgul tabas teda kuul surmawalt. Ilma juhita ja suure tuleandmise tõttu oli ratsawäesalk taganema sunnitud. Nüüd lööb walitsus kõhklema, sest teades, et poolehoid talle wäike, ei wõinud ta ju kõiki sõjawäeosasid wälja saata, — ta saatis ainult need, kes talle truud olid. Nüüd saadab walitsus kõige mustema osa „õppepataljoni“ wälja... algab wiimane otsustaw wõitlus. Proletariaat wõtab wiimse jõu kokku, et waenlast tagasi lüüa. Ikka ligemale ja ligemale tungib waenlane. Juba kostab seltsimeeste suust: „Kuulid on otsas, kuulisid ei ole!“ Waenlane kõwendab tuld ja tormab joostes jaama peale. Nüüd ei jää muud üle, kui taganeda, sest arwu poolest oli ülekaal waenlasel.

Proletariaat kaotas 1. detsembril. Ta ei suutnud kodanlusele, kes hambuni sõjariistus oli, wastu panna.

Walge Eesti kodanlus algab klaperjahti tööliste peale, pannakse sõjaseadus maksma. Kes wähegi arwati kahtlane olewat, wõeti kinni ja lasti maha. Need töölised, kes wõitlusest kodanluse wastu osa wõtsid, peitsid endid metsadesse ja rabadesse, kuhu keegi sai. Suurem osa seltsimeestest tabati, ja — tapeti elajalikul kombel. Neid piinati kõige jäledamal wiisil. Werejänuline kodanlus ei heitnud armu ei laste ega naiste peale, ta häwitas kõik, kes kahtlased paistsid olewat.

Kangelased surid kindlas teadmises, et järelejäänud seltsimehed nende töö kuni lõpuni wiivad.

A. W.

Jälle walatakse werd!

Detsember 1924.

*Walwel olen, pole und,
tean, et walatakse werd
walges Eestis — töoliswerd.
Julm on kättemaksu tund!*

*Walwel olen, pole und,
tean, et weristet õe rind,
leinal ohkab mainepind:
Eestis weri wärwib lund!*

*Walwel olen, pole und,
tean, et wõllapuul on wend,
surmat waba mõttelend:
walges Eestis — orjus, sund!*

*Walwel olen, pole und,
tean, et kättemaksma mind
kutsub wenna were hind
timukaile, — tulnud tund!*

AUG. LUKIN.

Kirik ja naisterahwas Hispaanias

(Waata algus „Naist. ja talun.“ nr. 30).

Praegu on Hispaanias ajutine walitsus, kuhu kuuluwad hertsogid, markiid ja teised piisonid, kes sõnades „tõsiselt soowiwad wabariiklisele korrale sügawaid juuri ajada“, Piisonite soowid on arusaadawad. Praegused hispaania „Rodsjan-kod“, „Gutshkowitz“ ja „Kerenski“ kindlustawad mõisnikkudele õiguse maa peale ja wabrikantidele eraomanduse tehaste ja wabrikute peale, kaitsewad eraomanduse pühadust, tapawad „mässajaid“-töölisi.

Reformistlised ametiühisused (anarhistid-sündikalistid) kutsuwad Hispaania töölisi heakorra tundele ja kiidawad samal ajal heaks kommunistide mahalaskmisi. Intelligentse oma ideoloogide suu läbi pasundas rewolutsiooni algul, et „rewolutsioon mõõdus korralikkuses ja waimustuses“. (Sotsiaaldemokraatia Läänes nimetas „wereta rewolutsiooni“ ilusaks kewadiseks wabaduse pühaks). Hispaania peaminister kardinal Zeguura lasi wälja rüüstamise manifesti, milles katoliiklasi üles kutsus rewolutsioonilisi töölisi tappa. Kui kõikwõimsale rüüstajale Hispaanias „palaw“ hakkas, lasi ta wabalt jalga Prantsusmaale. Temale järgnesid (kui kloostriid leegitsema hakkasid) ka teised „kirikuwürstid“, kes praegu wäljamaalt kontrrewolutsiooni juhiwad. Ajutine walitsus asub kuninglikus lossis, seal kus 44 kuningate kuhu „Oriente platsil“ tolknawad, kus 20 kullatud tõlda, 120 troskat ja autot ning 300 hobust olid Alfons XIII teenistuses tema jooksu õöl, kus endiselt wahti peab kuninglik kaardiwägi keskaja raudriietes. Midagi pole muutunud. Naabruses on pooleli ehitatud kirik, millist ehitati kuninglikule soole. Ta on okastraadi ja kiwi-aiaga piiratud. Tunnipeal seisab kuninglik kaardiwäelane paljastatud mõõgaga. Templi eest hoolitseb seesamane ajutine walitsus, mille koosseisu kuulub siseminister Maura, mõisnik-kapitalist, kes kuulutas, et „on waja halastamata tappa neid warganägusid“, s.o. töölisi ja talupoegi.

Hispaania rewolutsioon areneb seadusepärast. Töölised nõuawad wabrikute ja tehaste natsionaliseerimist.

Hispaania talupojad nõuawad mõisnikkude ja kloostrite maade jagamist, waimuliku seisuse waranduste konfiskeerimist, papliste ordude Hispaaniast wäljakihutamist.

Kerkiwad üles tuhanded rakuskäed. Kandub häätelaine: *Elagu Hispaania Nõukogude Wabariik!*

Hispaania naisterahwas-talunaine ja naistööline, kes sajanded aastad pappidest orjastatud, „usu-opiumiga“ täis joodetud, on ärrganud.

See pole mitte see hispaania naisterahwas, keda kodanline kirjandus on ülistanud kui maa ilu, — mitte see „mustasilmaline siidimantlis iludus, kes gitarre helide saatel tantsukeerus keerleb“.

Hispaania naistööline on wabriku tütar, rewolutsiooni tütar. Ühes oma isa, wenna ehk mehega, leidis ta ammu oma koha barrikaadidel. Rewolutsioon äratas üles ka talunaisterahwa, kes palju aastaid pappide oheliku otsas käis, kuna need teda alati kristlikule kannatusele manitsesid.

Hispaania rewolutsiooni müri nas kõlab selgelt hispaania töötawa naisterahwa häälel. Hispaania naisrewolutsioonäride kaader on alles wähearwuline, kuid kindla, karastatud rewolutsioonäri tüüp on ka Hispaanias tuntud.

Mõne aja eest suri Barcelonas 69-aastane kuulus naisanarhist Teresa Klarumunt, keda „Kataloonia Punaseks neitsiks“ nimetati. Ta suri just rewolutsiooni puhkemise eel!

Kui 1930. a. streigilaine kogu Hispaania põhja osa haaras, kui St.-Sebastianos ülestõusjatel korda läks haarata walitsuse hooned, posti peawalitsuse ja waksali, kui Santaderes rewolutsioonilised ja talupojad tormijooksul politsei kasarmud wallutasid, Malagas aga streikijad töölised Madriidi minewa raudtee lõhkused, ja hispaania kompartei kõik omad jõud selle peale koondas, et kajastada seda liikumist loosungi all: „Töölise ja talupoegade demokraatline diktatuur“, siis kuulutati Kalliose alewis wabariik wälja naiste poolt, kes kohaliku magistraadi ukse ette tulid järgmise „manifestiga“:

- 1) Suured mõisad kuuluvad jagamisele kehwikute wahel.
- 2) Papile tuleb nahatäis witsu anda.
- 3) Kirik tuleb õlgede aidaks muuta.

Punktid 2. ja 3. wiidi tõeliselt täide. Tõsi, 1930. a. detsembri dokumendis peegeldub selgelt keskaja talupoja sõdade waim. Kuid siiski tuli naiste „manifesti“ üle juba järele mõelda ka Watikanil ja härradel kapitalistidel.

Iseloomulikud on hispaania soldati kirja lõpusõnad, mis mõne aja eest ajalehes „Besboshnik“ awaldatud: „Meie wabariik, mille eest meie wõitlesime ja mille poole me läheneme, on Nõukogude Hispaania — wabariik, kelle punasele lipule meie sirbi ja haamri joonistame“.

Andrei Rostowtsew.

Rõhutud klassi, kõige rewolutsioonilisema klassi kõige suurem wabastusewõitlus maailmas on wõimata ilma rewolutsioonilise teooriata.

LENIN

Lääne Wähemusrahwuste Komülikooli 10-aasta juubelipüha

28. nowembril 1931. a. pühitses Komülikool oma 10. aastapäewa.

Meie ajakiri ei saa waikides sellest päewast mööda minna.

Kümne aasta kestel on ülikool annud teoreetiliselt ja praktiliselt walminud vähemusrahwuste kaadred parteile, on terve vähemusrahwuste poliitilise ja ühiskondlise töö keskkohaks olnud.

Hulgalisele tööle eesti naiseltsiliste seas Leningradis ja maal on ülikool palju kaasa aidanud. On wiimase wiie-aasta kestel ka selle töö keskkohaks olnud. 1927. aastast kuni 1930. aastani töötas ülikooli juures alaline sidebüroo, mille tööst pea kõik ülikooli agaramad naisõppurid aktiivselt osa wõtsid, kes ise ülikooli tulnud tööpingi ja adra tagant.

Sidebürool oli elaw side külaga.

Igal kewadel organiseeris ta naispäewaks talunaisterahwuste konwerentsid, kus läbi arutati selleaegseid põnewamaid päewaküsimusi töö organiseerimise alal külas.

Ülikooli juhatus wõttis alati seltsimeheliikult, sõbralikult delegaate wastu, andes ülespidamist, korterit, organiseeris õppe-ekskursioone jne. Naisseltsilised maalt laiendasid siin oma silmaringi, wiisid külasse uue töowaimustuse kaasa.

Sidebüroo töötas eesti talunaisterahwastele delegaatide koosoleku programmi wälja (eesti kallakuga), poliitiliste westluste programmi, näputöö-, õmbluse- ja juurdelõikamise-ringide töö jaoks. Seadis kokku nimekirja eestikeelsete raamatute ja ajakirjade artiklite kohta, kus naisseltsilised üleskerkiwate poliitiliste küsimuste peale wastusi leidsid, seadis kokku abimaterjale talunaisterahwaste-delegaatide koosolekute kohta. Töötas wälja meetodi hulgalise töö suhtes talunaisterahwaste seas, mis pärast erabroschüürina „Külwaja“ kirjastuses ilmus jne.

Ka meie ajakiri on algatuse saanud just Komülikoolist. Esimesed agarad organisaatorid ja kaastõõlised olid ülikooli õppurid: Juuli Aasen, Irina Ots, Minna Emmus, Anette Kuusk, Aliide Alas, Hilda Wisnapuu, Kangur, Maurer ja Madisson.

Maal töötawad praegu aktiivselt Komülikooli lõpetajad sl. Ella Saar, Anette Kuusk, Neito j.t.

Käesolewal kewadel käisid 8. märtsil kõik eesti sektori naisüliõpilased maal 8. märtsi ette walmistamas ja läbi wiimas.

Suvel praktikal olles tegid õppurid teiste tööde kõrwal ka naiste seas tööd. Käesolew „Naist. ja talun.“ tööbrigaad maal koosneb ka Komülikooli naisõppuritest, kellel teoreetilised teadmised ja praktilised kogemused maa töö alal on.

„Naistöölise ja talunaisterahwa“ toimetus terwitab naishulkade nimel tuliselt Komülikooli tema 10. aastapäewal ja usub kindlasti, et ülikool, töö tähtsust naiste hulkades käesolewal sotsialismi ehituse ajajärgul silmas pidades, weel suurema wisadusega ja tõsidusega seda tööd edaspidi jatkama saab.

Toimetus.

„Iga töörahwapere liige peab meie ajakirjanduse tellija olema!“

Selle hüüdsõna all algas 15. nowembril eestikeelse ajakirjanduse hoogtöö.

Ajakiri omandab käesolewal sotsialismi ehitamise ajajärgus suure tähtsuse.

„Ajaleht ei ole mitte üks kollektiivne agitaator, waid ka kollektiivne organisator“ (Lenin).

Eriti tuleb rõhku panna just kõige mahajäänumate hulkade organiseerimisele.

Meie ajakiri „Naist. ja talun.“ ilmus eelmistel aastatel ainult 6 korda aastas, mis laiemale tööle takistuseks oli.

Nüüd ilmub meie ajakiri juba üks kord kuus ja wõib sellepärast rohkem ära teha kui enne. Tarwis on, et kohad hulgalise töö peale naiste seas rohkem rõhku paneksid ja rohkem kaasa aitaksid.

Töö naiste seas on kohtadel nõrk. Käesolewal sügisel mobiliseeris Leningradi oblastkom aktiivsed wastawad naisseltsilised üheks kuuks maale, et uurida, kuidas raioonid keskkomitee otsust naistöö alal täidawad ja et seda tööd kohtadel ka tõsta. Uurimine näitas, et töö naiste seas peaaegu igalpool lonkas ehk täitsa puudus, nagu ei oleks ÜK(e)P keskkomitee otsust sellel alal olnudki. Mõnes kohas, kus naistöö peal palgalised töölised olid, ei teinud nad naiste seas tööd, waid olid raiooni poolt teistele töödele mobiliseeritud.

Paljudes raioonides ei olnud partei komiteedes hulgaline töö naiste seas korragi raioonikomitee istangul päewakorras ja mõned raioonid ei arwanudki tarwlikuks oblastikomitee mobiliseeritud esitajate aruandeid nende tööst raikomi koosolekul ära kuulata.

Tarwis on otsustaw murrang sellesse töösse tuua.

Üheks põhjuseks, miks töö naiste seas lonkab, on ka wastawate kaadrite puudus. Tuleb organiseerida nende ettevalmistust. Tuleb organiseerida kursusi ja sinna kohalisi agaramaid naisaktiiviste õppima saata.

Paljudes kolhoosides ja sowhoosides on arwamine, et ennem tarwis majanduslised küsimused täita, majanduslised tugewaks saada, siis jõuame ka naistööd teha.

Niisugune waade on täitsa wale. Kohad ei ole weel aru saanud, et hulgalise töö organiseerimisele tugineb ka majandusline töö, et see lahutamataalt üks on.

Kui wene raioonides töö lonkab, siis eestlaste seas on ta paljudes kohtades weel nõrgem, sest puudub aktiiv ja kohalised organisatsioonid ei pööra küllalt tähelepanu töö peale vähemrahwuste seas.

Kohad on loiid.

„Naist. ja talun.“ toimetus on mitme üleskutsega aktiivi poole pööranud ajakirja laiailaotamise, „Naist. ja talun.“ brigaadide loomise suhtes, on seltsilisi kohtadele saatnud. Seltsiliste sealwiibimise ajal pannakse töö käima, kuid jääb peale nende ärasõitu jälle soiku (kirjalikult ei suuda seltsil. siit loomulikult seda tööd wastawal kõrgusel hoida).

See asjaolu näitab, et küla aktiiv, kooliõpetajad, lugemistoa juhatajad j.t. selleks küllalt kaasa ei aita.

Meil tuleb ühiselt tööd tõsta. „Naist. ja talun.“ toimetusel on loodud ajakirja brigaad, kes vähemalt ükskord kahe kuu tagant maale sõidab. Nii suudame rohkem elawat sidet kohtadega kindlustada ja kohalikule tööle ka kaasa aidata.

„Naist. ja talun.“ talwises tööplaanis on ette nähtud naistööliste kirjasaatjate ring, mis Leningradi Haridusemaja juures 1. det. oma tegewust algas.

Toimetus kutsub üles ka maal olewatel naisseltsilistel maakirjasaatjatel aja- kirja-ringid asutada. Programmide ja praktiliste näpunäidete saamiseks pöörake „Naist. ja talun.“ toimetuse poole.

Kõik naistöölised, naiskolhoosnikud, löökklased-delegaadid, kehwikud ja keskmikud, wõtke osa „Külwaja“ kirjastuse poolt wäljakuulutatud konkursist (wõistlusest) ajakirjanduse laialilaotamise alal.

Eriti kutsume üles: sl. Linda Hämalowi, Anette Kuuske — Koidulast, Marinski raioonist; Anta Grigorjewat — kolhoosist „Walter-Klein“, Kingissepa raioonist; Kukke — kolhoosist „Edasi“, Kikerinost, Lipsbergi ja A. Tinti — kolhoosist „Jaan Kreuks“, Wolossowi raioonist; Anna Tootsi — kolhoosist „Töö“, Oudowa raioonist; Emilie Rõigast — kommuunast „Uus Tee“, Oudowa raioonist; Anna Oja — Leinerist, Nowoselje raioonist; Eleonora Laasi — „Koidu“ kommuunast, Põhja-Kaukasiast; Amalie Kamenkat — Luukülast; Nestrot — Wolossowo raioonist; Arget — Domkinost, Punase-Struugi raioonist; E. Sillenbergi — Põhja-Kaukasiast, Kursowi raioonist; Kirkmanni — „Wolodarski“ wabrikust, Krauset — „Sheljabowi“ wabrikust; Alma Karotamme — „Swetlana“ wabrikust; Nuia ja Muru — Haridusmajast ja Lindu — Mõtninski ühiselumajast.

Organiseerige hoogtööd ajakirja „Naist. ja talun.“ lewitamiseks, löökbrigadid j.m. Ületage kontrollarwud sel alal.

„Naist. ja talun.“ on teie ajakiri. Ainult teie isikline osawõtt aitab tellijate kontroll-arwuni — 5000-ni tõsta ja seda ületada.

„Naist. ja talun.“ toimetus.

Iga naistööline, delegaat, naisbrigadiir, iga kolhoosnik peab olema „Naistöölise ja talunaisterahwa“ tellija.

Sõnumid

Kolhoosi „Walter Kleini“ Jastrebinos osakonnast

Naisseltsilised wõtawad agaralt osa loomakaswatusest ja teistest tööddest

Kolhoosis on 60 lehma ja 35 siga — teiste loomadega kokku on üle saja looma. Wiis naiskolhooslast talitawad karja, wahepeal, kui aega jatkeb, töötawad ka põllul, et sügist wiljakoristamist kiiremini lõpetada.

Kolhoosis on korralikud karjalaudad ja tallid, mis kolhooslaste tööd kergendawad.

On organiseeritud lastesõim ja ühissöögilauad.

Põllutöödel oli naiskolhoosnikutest tööbrigad: sl. Raudsepp, Tinkmann, Wideks j.t., kes iseseiswalt heina ja sügiswilja koristasid.

Puuduwad delegaatide koosolekud ja poliitring.

Seltsilised, asugem ise aktiivselt ühiskondlisele tööle ja olgem ise selle algatajad.

Telligem rohkem oma ajakirja „Naistööline ja talunaisterahwas“. Kirjutagem oma tööst oma ajakirjale.

Naiskolhoosnik.

Naistöoline ja kolhoosnik, ühendagem endid ühisele wõitlusele sotsialismi eest

Oktoobrirewolutsioon wabastas naisterahwa sellest pimedusest, millises ta aastasadasid oli olnud. Wabanenud naistöölised ja maaseltsilised töötawad wabrikutes, tehastes ja kolhooside põldudel.

Päew-päewalt kaswab tööstuses naistöölise arw, kes töötawad igasugustel tööaladel (lukuseppadena, treialitena jne), wõtawad aktiivselt osa loõktööst ja sotsialistilisest wõitlusest, et kiiremini walmistusplaani täita ja töowiljakust tõsta.

Sama aktiivselt wõtawad naistöölised osa ühiskondlisest tööst, käiwad õhtuti koolides ja ringides, et oma kwalifikatsiooni tõsta.

Naiskolhoosnikud wõitlewad suurema wiljasaagi eest, et põllumajandust tõsta.

Kui oma majandust arendame, ning wiie-aasta plaani 4 aastaga täidame, siis oleme ka suutelised kallaletungiwate interwentide vastu wõitlema.

Meie peame ka wõitlust algama uue elu eest. Et tugewamini ja kindlamini wõidelda, peab naistöoline küla elu tundma ja kolhoosnikutele abiks olema.

Sellepärast peab iga naistöoline meie „Naistöölise ja talunaisterahwa“ tellija olema. Sellega toetame ajakirjandust, sellekaudu saame tuttavaks maatööga ja selle kaudu loome sideme külaga.

Kirjuta oma tööst ja wõitlusest, et kolhooslased teilt, naistöolistelt, neid kogemusi omandaks, mida teie juba saawutanud olete.

Nüüd, ajakirjanduse nädalal, moodustame igasse wabrikusse, igasse kolhoosi „Naistöölise ja talunaisterahwa“ lugejate ringid ja hakkame ise aktiivselt kirjutama oma tööst.

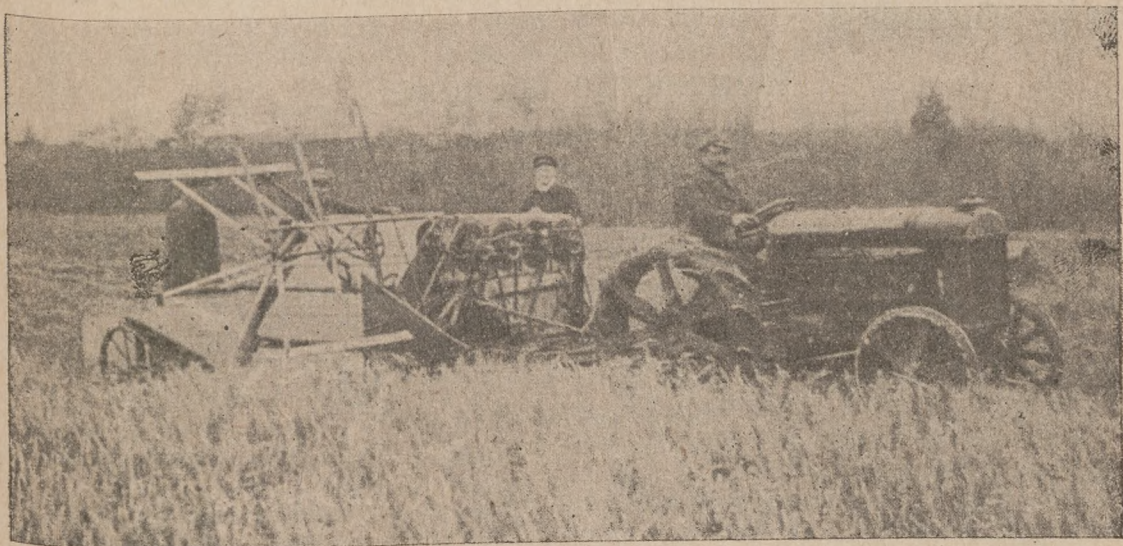
Iga naistöoline ja naiskolhoosnik peab oma ajakirja tellija olema.

Wabrikutöoline *Helene Päll.*

Iga naiskolhoosnik on huwitatud uutest tehnilistest saawutustest põllumajanduse alal

Sm. Jüri Anweldi ja Grigorjewi konstrueeritud kombain „Walter Klein“ on kogu Nõukogude Liidu töolisteklassi ja kolhoosnikute wõit. Ta wabastab paljud naiskolhoosnikuid wiljawihkude korjamisest ja annab wõimaluse teiste tööde alal kaasa aidata.

Kui hariliku niidumasina juures 7—8 inimest pidi olema, siis wabastab nimetatud kombain nendest pooled ja weel rohkem.

Sm. Jüri Anweldi ja Grigorjewi konstrueeritud kombain „Walter Klein“.

Üleliiduline põllumajanduse instituut tegi otsuse: Sm. Jüri Anwelti ja Grigorjewi kombaini süsteem on väga hea.

See kombain on suuruse poolest väike ja kaalub 48 puuda, tal on vähe osasid. Katsed andsid suurepärased tagajärjed (terade rikkumatus, wilja täieline väljapeksmise suude).

Sm. Jüri Anwelti ja Grigorjewi kombaini võib kasutada igasuguses kliimas ja igasuguse maapinna juures.

Kõik need eespool nimetatud omadused räägivad kombaini kõrgest väärtusest ja oma hea omaduse poolest jätab ta Ameerika kombainid kaugele maha.

Kangur

Mis tehti „karjakasvatuse kuuks“ „Walter Kleini“ kolhoosis

Karjatalitus oli kuni oktoobrikuuni väga viletsas seisukorras. Karjatalitajaid wahetati iga paari nädala järele. Keegi õiget wastutust ei tunnud. Talitajad söimäsid üksteist, peksid lehma (talitaja Jegorowa), paljud lehmad kaotasid piimaanni ja poegisid enneaegselt.

A. Tuuberg.

Kolhoosi juhatus ei pööranud sellele väärilist tähelepanu. Peale selle oli ka kontrollasistendi Kuprijanowa lohakus, kes ise oli noorkommunist. Teda ei huwitanud sugugi, kuidas karjalaudas tööd tehakse. Kaebas, et naised söimawad teda — eesti keeles, millest ta õietigi aru ei saa, et keegi teda ei kuula jne.

Oktoobri algul loodi sl. Anna Tuubergi ja A. Grigorjewa aktiivsel osawõtul uus laudabrigaad, kes ennast kestwaks ajaks karjanduse peale kinnitas. Kuid tükitöö ei ole karjalaudas veel 100 prots. sisse wiidud, mis töö aktiivsust tõsta aitaks. Tuleks iga brigaadi liikmele teatud hulk lehma kinnitada, kes täitsa nende wastutusel oleksid.

Peale selle on tarwis kolhoosi juhatusel ja laudabrigaadil rõhku panna karjalauda wastawalt sisseseadmisele talwe tulekul ning loomatoidu normid kindlaks määrata, et kewadel toidust puudus ei tuleks.

Juhatusel tuleks karjalauda brigaadi jaoks walmistusunõupidamised läbi wiia, kus kõik karjandusesse puutuwad küsimused saaksid läbi arutatud.

Kangur

Arsti nõuanded

Weresoonte laiendus

Haigus, mis sarnast nime kannab, tuleb ette õige sagedasti, meeste juures harwemini kui naiste juures. Ta kujutab endast sarnast kindlat pilti, et isegi see inimene, kes sellest informeeritud pole, ta õige kergesti ära tunneb.

Kui wõtta ükskõik kelle käsi, siduda ta kōwasti, näiteks, rätikuga küünarnukist kõrgemalt kinni ja lasta käsi alla, siis lähewad mõne minuti pärast, nagu igaüks meist teab, allpool seotud kohta nahasse minewad tõmbsooned werd täis, paisuwad suureks ja hakkawad täispuhutud kollaste paelte taoliselt läbi paistma.

Pruugib ainult rätik lahti wõtta, kui juba mõne minuti pärast tuiksooned oma kokkutõmbe suute ja oma paenduwuse tagajärjel üleliigsest kogunenud werest wabanewad ja nahapind uuesti endale hariliku oleku omab.

Warikoosline tõmbsoonte laienemine on see haigus, mille juures tõmbsooned laienewad, liigse werega täituwad.

Kuid oma kokkutõmbewõime kaotamise tõttu jääwad nad kogu ajaks jämedateks, naha pinnal hästi nähtawaks, mõnikord jämedate, lookliste nõõride näol, mis sinakas-kollastena läbi naha paistawad.

Kõige sagedamini tabab see haigus jalgade tõmbsooni, alates kubemetest ja lõpetades labajalaga.

Tihti näeme weresoonte laienemist wäliste suguorganite peal. Hämorrhoe haigus, mis on tuntud pea kõigile, ei ole muud midagi, kui weresoonte laienemine päraawause juures.

Kahtlemata on see haigus seotud raskejalgsusega, esiteks sellepärast, et raskejalgsuse juures see haigus awaldub esmakordselt, kuna mitmekordse sünnitamise järel teda õige tihti ette tuleb. Raskejalgsuse juures see haigus halweneb. Kut raskejalgsus lõpeb, läheb haigus nõrgemaks.

Raskejalgne emakas surub weresoonte peale niuetes, takistab were ärawoolu ja aitab samuti kaasa tõmbsoonte paisumisele, nagu seda teeb käe ümber seotud side. Kuid tuleb arwata, et mitte ainult need põhjused ei aita kaasa weresoonte laienemisele, waid ka teised, praegu weel tundmatud põhjused.

Ülespaisunud sooned kutsuwad esile terve rea tundeid. Kes nende all kannatawad, tunnewad raskest jalgades, mis tihti isegi suureks waluks üle läheb.

Tõmbsoonte laienemine muudab soonte kohal olewa naha peenemaks, see läheb kergesti põletikku, muutub abraks, murduwaks, ilmub sügelemine.

Kratsimise juures, millest haigel tihti raske on hoiduda, läheb õhuke nahk katki, ajab werd wälja ja sagedasti wõib haaw isegi surmawaks werejooksu allikaks saada.

Sääre peal, kus nahk üldse wäga õrn on, wõiwad mitmesugused weresoonte laienemised kratsimise tagajärjel ehk rikeltel raskelt paranewaid haawu anda, mis paranedes suured, inetud armid järele jätawad.

Jalgade tõmbsoonte laienemisel, were seismajäägi tagajärjel, paistetawad jalad üles ja see kestew, nõndanimetatud krooniline paistetus, teeb naha krobedaks ja kogu jala jämedaks.

Üks raskematest selle kaasas käiwatest haigustest on weresoonte tropide tekkimine ja nende põletik. See sünnib järgmiselt. Nõrga wereliikumise tagajärjel wõib weri laienenud tõmbsoontes tarduda ja paksu weretropi tekitada, mis weresoone awause kinni paneb. See koht paistetak ja muutub walusaks, saab põletiku ja wõib rasket organismi haigeksjäämist trua keha temperatuuri tõusmisega, terawate waludega ja üldise jõuetuse tundega.

Kui sõlmed suured ja nahk nendel õhuke on, siis on küllalt vähemastki kriimustusest, et tõmbsoone sein katki läheks ja temast suurem ja raskem werejooks tekkiks.

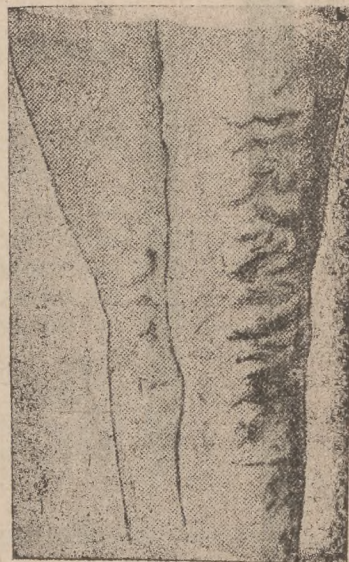
Juba ammu märgati, et inimesed, kes niisugustel aladel töötawad, mis pikaajalist püstijalu seismist nõuawad, eriti tihti weresoonte laienemise all kannatawad.

Raske füüsiline töö, mis alati seotud kauase püstijalu seimisega, nagu laadijad, pagarid, sepad, trükitöölised, tramwai konduktorid, annawad eriti suure protsendi neid haiged.

Ettetoodust on näha, et selleks, et tõmbsoonte laienemist ära hoida, peame organismi hoidma üleliigse füüsilise töö eest, eriti aga hoidma teda raskejalgsuse ajal. Naine, kes selle haiguse all kannatab, peab tööst loobuma, kui see kaudalise püstiseismisega seotud on.

Kui tõmbsoonte laienemine tugewasti wäljendatud on, kui jalgadel on juba suured weresoonte sõlmed, siis on tarwis neid hoopide ja kriimustuste eest hoida, mitte mingil juhtumisel ei tohi neid kratsida, on tarwis jalgu mähkida spetsiaalsete mähkmetega ja kanda isegi spetsiaalseid kummsukke.

Wäga wanaks jäetud juhtumistel püütakse arstida operatsioonidega, laienenud tõmbsooni kõrwaldades. See operatsioon annab tihti häid resultaate, aga seda wõib teha ainult hea spetsialist arst.

Professor Skrobanski.

Tööle — meie ajakirjandusele tellijate kindlustamiseks ja juurdewõitmiseks!

15. nowembrist s. a. algas

eesti ajalehtede ja ajakirjade hoogtöö,

mille põhimõtteks on kindlustada wanu tellijaid ja wõita juurde uusi 1932. aastaks.

Hoogtöö edukaks läbiwiimiseks kuulutab „Külwaja“ kirjastus wälja konkursi parema lehtede laialilaotamise woliniku, postikandja ja lehe organisaaatori peale raioonis. (Konkursi tingimused waata „Edasi“ nr. 151, 16. now.)

Kõik küla aktiiv (kooliõpetajad, lugemistoa juhatajad, kirjasaatjad) ja ajalehtede ja ajakirjade tellijad wõtke hoogtööst osa. **Tehke selgitustööd** sel alal, **wõtke tellimisi wastu** ja toimetage nad lähemasse postkontorisse.

Tellimise tingimused 1932. aastaks:

Ajakirja ja ajalehe nimetus	Ilmub	H i n d			
		1 kuu kop.	3 kuud kop.	6 kuud kop.	aastas kop.
„Edasi“	4 korda 5-päewik.	50	1.50	3.00	6.00
„Klassiwõitlus“	1 kord kuus	20	60	1.20	2.40
„Leegid“	„	40	1.05	2.10	4.20
„Proletaarne Rewoluts. Eestis“	4 numbrit aastas	—	65	1.25	2.50
„Naistööline ja talunaisterahwas“	1 kord kuus	—	—	50	1.00
„Kolhoosi noorsoo kooli õppe- raamat-ajakiri“	6 numbrit aastas	—	1.00	3.00	6.00
„Alati walmis!“ I ja II aasta õpilastele	6 numbrit aastas	—	60	1.05	2.10
„Alati walmis!“ III ja IV aasta õpilastele	6 numbrit aastas	—	60	1.05	2.10
„Uus Ilm“ (Ameerika eesti töö- rahwa leht. Wõib tellida ai- nult „Külwaja“ kaudu.)	1 kord nädalas	—	1.00	2.00	4.00

Kes weel meie ajakirjandust ei telli — tehku seda wiibimata ja telligu ta omale 1932. aastaks!

Konkursi läbiwiimise kord on järgmine:

1. kuni 5. dets. wiiakse läbi naiste walmistuselisi nõupidamisi, kus konkursist kokkuwõtteid tehakse ja osawõtjad tingimuste täitmiste raaportidega esinewad, neil nõupidamistel premeeritakse naislööklasi ja eraldatakse paremaid naislööklasi raiooni konkursile wälja.

5. dets. annawad kolhoosid raiooni komisjonis aru läbiwiidud konkursi üle ühes naislööklaste nimekirjaga ja iseloomustusega.

5. detsembriks tehakse raioonis kolhoosides ja sowhoosides läbiwiidud konkursi kokkuwõtted, walmistatakse aruandeid, seatakse kokku konkursi kord ja määratakse paremaid naislööklaseid kindlaks.

5.—15. dets. wiivad raioonikomisjonid läbi laialdased raiooni konkursist osawõtjate naislööklaste konwerentsid, kus arutatakse töö ülewaatuse kokkuwõtteid ja edaspidiseid karjakaswatuse arendamise ülesandeid, kuulatakse konkursi tulemusi kolhoosides, löökbrigadide ja naislööklaste raaporteid.

Konwerents eraldab konkursi teel paremad naislööklased oblasti konkursile. Raioonikomisjonid annawad raioonis läbiwiidud konkursi aruanded 15. detsembriks oblasti konkursi komisjoni ja awaldawad aruandeid raiooni lehes.

Oblasti konkurs wiiakse läbi 15. 25. detsembrini, mille juures organiseeritakse laialdast raadioteel konkursi walgustamist ja awaldatakse konkursi tulemused, aruanded ja kuulatakse raadioteel wälja paremad premeeritud naislööklased, kes konkursil esimesele kohale on tulnud.

Oblasti komisjonid kindlustawad laialdast konkursi ja tema ülesannete walgustamist ajakirjanduses. Aruanne ja kokkuwõte oblasti konkursi kohta tuleb kokku seada 25. dets. ja awaldada oblasti lehtedes.

Õiendus

„Naist. ja talun.“ nr. 29. ilmus kirjatükk „Kolhooside edaspidine kasw ja kindlustamine nõuab naiskolhoosnikkude elutingimuste parandamist“. Sm. K. Rimmelgas, end. Jaan Kreuksi nimelise kolhoosi esimees, saatis toimetusele õienduse, mis selgitab, et Ossipi poolt toodud faktid Jaan Kreuksi kolhoosist õiged ei ole.

H. Ossip oli läinud aastal kolhoosi esimees ja kui weebruarikuul uus juhatus waliti, siis elas H. Ossip kolhoosis edasi, nii et temal teada peaks olema, et uus juhatus sl. A. W. karjatalitusest ei kõrwaldanud. Uus juhatus wõttis A. W-lt allkirja selle üle, et A. W-l teada on, et karjatalituse järelewaatamine tema hooleks on jäetud. Ennem oli karjatalituses „nimeta töö“, — see tähendab, et keegi waatamine tema hooleks on jäetud. Näüdki olid selles töös kaks inimest, kuid otsekohene wastutus oli selle töö eest wastutaw ei olnud. Näüdki olid selles töös kaks inimest, kuid otsekohene wastutus oli sl. A. W. peal. Tema pidi selle eest wastutama, et kari söödud ja joodud oleks.

Teine fakt, mida H. O. moonutab, on see, nagu oleks A. W. korterist wälja aetud. Selles majas, kus elas sl. A. W., ei olnud mingisuguseid „suwitajaid“. Lakkaminek oli täiesti A. W. oma algatusel. Wahepeal oli kari suurenenud ja karjatalitajaid oli rohkem. Suwel, nagu wist kõigil „Naistööliste ja Wahepeal oli kari suurenenud ja karjatalitajaid oli rohkem. Suwel, nagu wist kõigil „Naistööliste ja talunaisterahwa“ lugejail tuttaw on, niisama ka H. O-l, koliwad enamus külanoori aitadesse wõi lakkadesse magama ja nii läksid lakka magama ka „Jaan Kreuksi“ kolhoosi naisseltsilised ning ühes nendega ka A. W. Tuba oli täiesti waba ja A. W. wõis ka toas magada.

Toimetuse märkus. Tol ajal, kui toimetuse sõnumi sai, olid juba esimesed öökülmad ja raskejalgne sl. A. W. magas tõesti lakas.

Oleks õigem olnud, kui meie toimetuse liige, kes sel ajal seal töötas ja elas, sl. A. W-le oleks seletanud ja selgeks teinud, et nõukogude walituse terwishoiu seisukohast ikkagi kohane ei ole, et sl. A. W. wiimastel nädalatel teiste noortega ühes lakka magama ronis.

Kirjawastused

Sl. **Roosi Päll.** Luuletus ilmub järgmises numbris.

Sl. **Hammer.** „Rahwusdemokratism“ niisugusel kujul ei kõlba. Tuleb järgmise numbriga jaoks ümbertöötada.

Hind 15 kop. *1000+000*

Tellige oma ajakirja „Naist. ja talunaister.“
pikema aja peale — aastaks või pooleks aastaks.

Tellimise hind — 1 rubla aastas.

Tellimisi võetakse vastu postiosakondades, „Naist. ja
talunaist.“ lugemise ringides ja Leningradis Haridusmajas.

*Peepikuse
Võttes nõrkuses
Kõrgele, majand. kindlustus*

*Ta tahab, et see kõigi
rihes, numbris oleks
oleks*

Ответственный редактор: С. Аллерман.

Технический редактор: А. Лукин.

Издание № 103. Сдано в производство 23/XI 1931 г.

Подписано к печати 29/XI 1931 г. Формат 74×105. 1/2 бум. листа.

Кегль 10. 156.704 знаков. Обложка 19588 знаков. Всего 97940 знаков.

„Работница и крестьянка“ № 31

На эстонском языке.

Издательство „КЮЛЬВАЯ“, Ленинград 31, улица 3-го Июля, дом № 48.

Ленингр. Областлит. № 25789. — Тираж 2000. — Заказ № 2273

Типография „Кюльвая“, ул. Дзержинского, 49.